

ПРОФЕСІЙНІ СПІЛЬНОТИ ЯК ВЕКТОР НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ КЕРІВНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

A *Порушується питання становлення центрів професійного розвитку педагогічних працівників і створення спільнот педагогів. Моделюється роль Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського щодо координації, інформування та навчання працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників, координаторів і керівників професійних спільнот педагогічних працівників. Висвітлюється діяльність територіальних шкіл новаторства та педагогів-новаторів, зокрема запровадження інклюзивного навчання, освітніх технологій, які підвищують ефективність навчання дітей і формують навички збереження й зміцнення здоров'я в учнів.*

Ключові слова: педагогічна спільнота; професійний розвиток; школи новаторства; педагог-новатор

S *Sidokur Svitlana, Kozlova Iryna. Professional communities as a vector of continuing education of managers and pedagogical staff.*

The issue of formation the professional development centers for pedagogical staff and creation of teachers' communities are revealed. The role of Poltava Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after M.V. Ostrogradsky on coordination, informing and training of pedagogical staff at the professional development centers for pedagogical staff, coordinators and managers of professional communities of pedagogical staff. The activities of territorial schools of innovation and educators-innovators are covered, in particular the introduction of inclusive education, educational technologies that increase the effectiveness of children's education and develop skills to maintain and strengthen the health of students.

Key words: pedagogical community; professional development; schools of innovation; educator-innovator

Сідокур Світлана Іванівна, методистка центру співпраці з педагогічними спільнотами, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Sidokur Svitlana, Methodologist of the Center for Cooperation with Pedagogical Communities, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

E-mail: csidokur8@ukr.net

Козлова Ірина Володимирівна, директорка, Центр професійного розвитку педагогічних працівників Полтавської міської ради Полтавської області, Україна

Kozlova Iryna, director, Pedagogical Staff Professional Development Center of Poltava City Council, Ukraine

E-mail: centrprpp.poltava@gmail.com

Актуальність проблеми. Упровадження освітньої реформи Нової української школи [7], прийняття нових законів «Про освіту» [3], який регулює основні засади нової освітньої системи, «Про загальну середню освіту» [4], який детальніше розкриває зміни, закладені реформою децентралізація влади – тобто передавання від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів і відповідальності – були спрямовані на зміни у системі освіти [5]. Наслідком стали ліквідація певних структур, зокрема методичних кабінетів (центрів), і вибудовування нових із урахуванням потреб відповідної територіальної громади.

Відкритим залишається питання координації професійних спільнот педагогічних працівників у територіальних громадах, де не створені центри професійного розвитку педагогічних працівників (ЦПР ПП), а також усвідомлення відповідальності самих педагогів щодо неперервної освіти у нових радикально змінених умовах.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання діяльності та доцільності функціонування методичних ка-

бінетів (центрів) досить широко обговорювалося педагогічною спільнотою [2]. Відповідно до частини третьої статті 52 Закону України «Про повну загальну середню освіту», постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 затверджено Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників [6].

Український інститут розвитку освіти (УІРО), інститути післядипломної педагогічної освіти забезпечують інформаційний супровід діяльності ЦПР ПП, професійних спільнот педагогічних працівників.

Навчально-методичний посібник «Супровід діяльності центрів професійного розвитку педагогічних працівників: керівництво для тренерів» [1] створено в межах онлайн-курсу підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників ОППО за програмою «Тренери для тренерів».

Мета статті: проаналізувати можливість підвищення професійного розвитку керівних і педагогічних працівників через діяльність професійних педагогічних спільнот.

Викладення основного матеріалу. Світ швидко трансформується, і процеси глобалізації впливають на систему освіти, що вимагає нових підходів у роботі педагогів, зокрема неперервного навчання. Однак не можемо відкидати 50-річний досвід методичних служб, діяльність яких була спрямована на організацію науково-методичної роботи з педагогічними працівниками району, міста. На кінець 2020 р. в Полтавській області у 39 методичних структурах працювало 264 методисти, які супроводжували 17465 педагогічних працівників. Розуміючи потребу у реформуванні системи науково-методичного супроводу та підтримки педагогічних працівників, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського (далі – ПОІППО) координував діяльність методичних служб області. Методисти брали активну участь в обговоренні проєкту Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників. Фахова взаємодія, інноваційні підходи мають забезпечити якість освіти дорослих. Новою ланкою щодо сприяння професійному розвитку педагогічних працівників, їхній психологічній підтримці та консультуванню стали центри професійного розвитку педагогічних працівників.

Станом на жовтень 2021 р. у Полтавській області діють центри професійного розвитку педагогічних працівників у Кременчуці, Лубнах, Полтаві, Горішніх Плавнях та у Гадяцькій, Глобинській, Гребінківській, Зіньківській, Карлівській, Кобеляцькій, Козельщинській, Лохвицькій, Оржицькій, Хорольській територіальних громадах (ТГ), у яких працює 92 особи. Окремі ТГ уклали угоди з ЦПР ПП щодо надання послуг педагогічним працівникам закладів освіти (Гадяцький – 5, Лохвицький – 2, Карлівський – 1). Усього охоплено 36% ТГ. Допомогу від працівників центрів упродовж 2021 року отримали 11152 педагоги.

Разом з тим труднощі в діяльності новостворених центрів, насамперед, пов'язані з виконанням працівниками центрів тих функцій, які не передбачені положенням і мають бути покладені на працівників управлінь (відділів) освіти. Викликом є й нерозуміння в громадах доцільності створення та діяльності таких центрів. Відтак є потреба в просвітницькій роботі, налагодженні комунікації між засновником, органом управління освітою, працівниками центрів і педагогічними працівниками закладів освіти.

Центри професійного розвитку педагогічних працівників Полтавської області та ПОІППО – це партнери, що мають спільну мету.

Вільний вибір певного варіанту розвитку професіоналізму за спрямованістю, змістом, формами або терміном проведення потребує побудови системи роботи як у центрах професійного розвитку педагогічних працівників, так і закладах освіти.

Одним зі шляхів є створення професійних спільнот педагогічних працівників територіальних громад. Положенням про центр співпраці з професійними педагогічними спільнотами ПОІППО визначено функції координації,

інформування та навчання працівників ЦПР ПП, координаторів і керівників професійних спільнот педагогічних працівників. Створена електронна база «Відомості про професійні спільноти педагогічних працівників», яка налічує близько 650 педагогів із числа координаторів і керівників цих спільнот. Проводяться заходи, консультації для директорів ЦПР ПП та спеціалістів органів управління освітою територіальних громад (де немає центрів), які відповідають за роботу щодо професійного розвитку педагогічних працівників. Викликом є плінність керівників-лідерів професійних спільнот, у тому числі через необхідність затрати часу й оплати роботи щодо визначення потреб педагогічних працівників у неперервній освіті.

Результати. На основі проведеної роботи Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського щодо активізації шкіл новаторства як педагогічної спільноти в умовах структурних змін освітньої галузі регіону маємо такі результати діяльності Полтавської районної школи новаторства, координатором якої є директорка Центру професійного розвитку педагогічних працівників Полтавської міської ради Полтавської області І. Козлова, яка постійно поширює новітні технології серед закладів загальної середньої освіти:

1. *Упровадження методики предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL).* У науковому ліцеї №3 Полтавської міської ради Полтавської області (директорка І. Гринь) запроваджено методику CLIL відповідно до наказу Департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації від 01.11.2019 року №381 «Про проведення дослідно-експериментальної діяльності регіонального рівня «Упровадження методики предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) в освітній процес закладу загальної середньої освіти».

Основними потребами, що спонукали до запровадження методики CLIL у науковому ліцеї №3 Полтавської міської ради, є:

- розвиток навичок міжкультурної комунікації учнів;
- вивчення учнями предметної термінології цільовою мовою;
- вивчення тематичних дисциплін із різних точок зору;
- удосконалення учнями своєї мовної, мовленнєвої, соціокультурної та функціонально-комунікативної компетенції мови, що вивчається;
- розвиток навичок усного мовлення;
- урізноманітнення методів і форм занять;
- підвищення рівня учнівської мотивації.

Педагоги ліцею розробили та апробували навчально-методичні матеріали, які ввійшли до збірника результатів дослідно-експериментальної діяльності «Упровадження методики предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) в освітній процес закладу загальної середньої освіти».

2. *Проектна діяльність.* Одним із основних інноваційних напрямів роботи гімназії №18 Полтавської міської

ради (директорка О. Горіна) є проєктна діяльність. Упродовж 2018–2021 рр. гімназія є пілотним закладом україно-швейцарського проєкту «Діємо для здоров'я» за напрямом «Здоров'я в школах» за підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва, МОНУ, МОЗУ та Благодійного Фонду «Здоров'я жінки і планування сім'ї».

Основні напрями проєкту: загальношкільний підхід до створення здорового і безпечного освітнього середовища – «Модель здорової школи» як перший складник програми Президента «Здорова Україна»; сучасні підходи до профілактики неінфекційних захворювань серед школярів; нові ресурси для вчителів, вихователів, адміністраторів закладів загальної середньої освіти, медичних працівників, кухарів. У рамках проєкту проводяться міжнародні конференції, зустрічі з фахівцями, обмін досвідом, міжнародні поїздки.

У 2020 р. гімназія №18 у партнерстві з Полтавським національним педагогічним університетом імені В. Г. Короленка отримала міжнародний грант для реалізації проєкту WIN «Письмо для інклюзії» (Проєкт KA02 Erasmus+ під керівництвом Університету м. Вік, Іспанія). «Письмо для інклюзії» зосереджується на підвищенні обізнаності вчителів та учнів, зміні їхнього сприйняття та надання ресурсів для реалізації інклюзії через концепцію уваги в освіті. Нематеріальним результатом проєкту стає ширше розуміння культури, вдосконалення навичок ІКТ та покращення англійської мови. Практичним результатом стане цифрова колекція традицій чотирьох країн-учасниць – Іспанії, Італії, України та Угорщини.

2. *Інклюзивна освіта в дії.* КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №34» (директорка Л. Єрмак) має значні здобутки, напрацювання, досягнення з упровадження інклюзивного навчання. Організація освітнього простору будується на таких складниках інклюзивного навчання: інклюзивна культура, інклюзивна політика та інклюзивна практика.

Для забезпечення якості інклюзивного навчання у закладі створено:

- інклюзивний освітній простір;
- надаються освітні, психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги;
- здійснюється психолого-педагогічний супровід дітей протягом усього періоду навчання з обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу.

Для успішної соціальної адаптації учні з особливими освітніми потребами беруть участь у всіх шкільних і позашкільних заходах. Шляхом спільних справ активно залучаються до взаємодії з іншими дітьми, що сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному їхньому розвитку. Така взаємодія допомагає налагодити дружні стосунки, природно сприймати й толерантно ставитися до людських відмінностей.

Результатом участі в міському етапі обласного конкурсу «Кращий заклад освіти з інклюзивним навчанням» стала

перемога у номінації «Заклад загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням» (2020/2021 н. р.).

На сучасному етапі розвитку суспільства особливої актуальності набуває проблема адаптації дітей з особливими освітніми потребами. Важливе місце в цьому процесі посідає освіта, адже її належний рівень сприяє самостверженню особистості, а для даної категорії людей забезпечує успішну соціальну адаптацію у суспільстві.

Актуальною також є проблема спільного навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку з їхніми здоровими ровесниками, розширення спектру соціальної, медичної та педагогічної допомоги таким дітям, забезпечення вільного доступу до якісної освіти, різних сфер життєдіяльності, створення умов для найповнішого розкриття їхнього потенціалу й максимально можливого рівня інтелектуального, духовного та фізичного розвитку.

Ураховуючи особливості інноваційної діяльності КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №20 імені Бориса Серги Полтавської міської ради Полтавської області» з інклюзивними класами була розроблена концепція школи. У 2021/2022 н. р. створено 13 інклюзивних класів відповідно до Висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини КЗ «Інклюзивно-ресурсний центр Полтавської міської ради» та заяв батьків. У закладі працює 11 асистентів учителя, 82% корекційних годин надаються фахівцями школи, 18% годин призначені для розвитку мовлення, корекції мовлення, логоритміки викладають залучені фахівці. Послуги з розвитку слухового сприйняття та формування вимови надає сурдопедагог ІРЦ.

Одним із найважливіших завдань для колективу закладу є створення ресурсної кімнати для роботи з дітьми з ООП. Облаштування ресурсної кімнати здійснюється згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 414 від 23.04.2018 р.

Місця, де діти граються, обладнані столами, партами, м'якими пуфами, підлога застеляється килимовим покриттям, за потреби – м'якими пазловими килимками, що дозволяє гратись на них. Підбір дидактичних і розвивальних іграшок для ресурсної кімнати здійснено з урахуванням індивідуальних та особливих освітніх потреб учнів. Настільні ігри, конструктори, головоломки, мозаїки, шнурівки і соціально-комунікативні іграшки сприяють розвитку дрібної та крупної моторики, координації рухів, логічного мислення, пам'яті, уважності й інтелектуальних можливостей учнів. Здобування нових знань, освоєння нових навичок, формування правильних еталонів найкраще діти засвоюють в ігровій формі. В ігровій зоні ресурсної кімнати панує невимушена, творча, пізнавально-розважальна атмосфера, у такому середовищі найоптимальніше встановлювати та налагоджувати зв'язок педагога з учнями і дітей між собою. Ігрова діяльність спонукає дітей до комунікації, вчить їх грати в команді, що, безумовно, має значний вплив на загальний, психічний і емоційний

стан учнів, допомагає оволодіти та засвоїти навички спілкування і поведінки в суспільстві. Із цією ж метою створено у закладі соціальний театр, акторами якого є й діти з особливими освітніми потребами. Для репетицій, а також для роботи практичного психолога створено розвантажувальний центр.

Також є логопедичний кабінет і кімната для занять з арт-терапії. Полтавський ЗЗСО №20 здійснює самооцінку своєї діяльності за матеріалами «Індексу інклюзії» Тоні Бута, який дає змогу визначити можливості для вдосконалення нашої роботи за трьома взаємопов'язаними напрямками: створення інклюзивної культури, розроблення інклюзивної політики та розвиток інклюзивної практики.

Головним завданням ЗЗСО №20 є досягнення максимально високих навчальних досягнень усіма учнями, свідоме просування демократичних та інклюзивних цінностей і практик.

3. *Здоров'язбережувальні технології.* Педагогічний колектив Полтавської ЗОШ №10 ім. В. Г. Короленка над проблемою здорового способу життя працює не один рік за ініціативи та сприяння директорки школи А. Ширай.

На загальношкільних батьківських зборах неодноразово обговорювався проєкт розвитку школи. Виступи медичних працівників з аналізом стану здоров'я учнів, психолога, вчителів з основ здоров'я з результатами анкет «Рівень сформованості фізичного, психічного здоров'я школярів», і лікарів-педіатрів дитячої поліклініки з аналізом сучасної ситуації щодо здоров'я школярів, зважаючи на актуальний виклик сьогодення щодо вміння учнів бережно ставитись до свого здоров'я та здоров'я інших як до найвищої цінності, змусили батьків і вчителів замислитися над формами і методами збереження працездатності учнів, розглянути можливість упровадження в освітній процес школи програми «Школа сприяння здоров'ю».

Із 2006 року ідею створення «Школи сприяння здоров'ю» було запропоновано на педагогічній раді й обговорено на шкільній батьківській конференції. Було вирішено спрямувати всі зусилля педагогічного, учнівського та батьківського комітетів на створення моделі нової школи, яка опікуватиметься інтелектуальним, фізичним, духовним, психічним, соціальним благополуччям учасників освітнього процесу.

За участю науковців УМСА та ПНПУ, тренерів обласної федерації футболу, спортивного клубу «Ворскла» було проведено відкрите засідання вчителів фізичного виховання, основ здоров'я, екології. Зазначалось, що дитина значну частину часу проводить у школі, тому необхідно побудувати такий заклад освіти, який би забезпечував учню комфортні умови для його фізичного та морального розвитку. Обговорено актуальність, новизну й мотивацію моделі нової школи.

Проаналізувати й узагальнити результати комплексного моніторингу стану здоров'я учнів було доручено шкільній медичній службі й науковцям УМСА.

Із цією метою адміністрація школи постійно та наполегливо здійснює реконструкцію матеріально-освітньої бази та оновлення спортивного обладнання:

- побудовано футбольне міні-поле зі штучним покриттям;
- у 2016 р. переобладнаний ще один спортивний зал у підвальному приміщенні школи;
- у 2019 р. подвір'я школи облаштовано антивандальним майданчиком;
- функціонує танцювальний зал;
- постійно оновлюється спортивний інвентар;
- відкрито футбольні класи;
- відкрито спортивні класи з профілізацією «Спортивний бальний танець»;
- залучено для викладання хореографії вчителя В. Шембрюва (призера всеукраїнських і міжнародних змагань зі спортивного бального танцю);
- за підтримки ПОІППО створюємо авторські навчальні програми для викладання футболу та хореографії;
- для вдосконалення дотримання футболістами правил особистої гігієни, побудовано душові кімнати, обладнані роздягальні.

Школа також бере участь у міжгалузевій програмі «Формування здорового способу життя». За результатами досліджень будується корекційна робота.

На шкільному постійно-діючому семінарі «Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків» вивчалось питання застосування сучасних педагогічних технологій у навчанні здорового способу життя доктора медичних наук, професора і лікаря В. Базарного та технології охорони здоров'я з досвіду роботи інших шкіл області. Крім цього, вчителі познайомилися з тренінговими технологіями проведення уроків і позакласних заходів, застосування яких формує у дітей адекватну самооцінку, навички самоорганізації особистості навчальної діяльності, сприяє формуванню соціальної компетентності, виховує позитивні моральні якості.

Велика увага приділяється зміцненню психічного здоров'я учнів: шкільним психологом і соціальним педагогом систематично проводяться діагностика й корекція мотиваційної сфери учнів, надаються рекомендації батькам, проводяться тренінгові заняття та розвивальні ігри з окремими групами учнів. Іде співпраця на рівнях «вчитель – учень, учень – батьки».

Впроваджуються елементи рекреаційної технології проф. О. Дубогай (використовуються соляні мішечки на уроках у 1–4 класах), лікувальної гімнастики для очей доктора Бейтса, вправи для дихання за рекомендацією Є. Давиденка.

Діє лекторій для дітей «За здоровий спосіб життя». Впровадження здоров'язбережувальних технологій постійно контролюється адміністрацією. Працюють секції спортивного напрямку, гуртки за інтересами, які відвідують 40,6% учнів школи.

Проведено реконструкцію їдальні, встановлено та замінено кухонне обладнання, встановлено пароконвектомати. Гарячим харчуванням охоплено більшу кількість учнів. Розроблена система здорового раціонального харчування учнів.

Значна увага приділяється співпраці з батьками. Організовано роботу психолого-педагогічної просвіти для батьків. Постійно ведеться співпраця з позашкільними закладами. Тільки завдяки тісній співпраці на рівні «вчителі – учні – батьки» став можливим розвиток всіх аспектів здоров'я учнів ЗОШ №10. Педагогічний колектив школи розуміє, що здоров'я дітей – найцінніше надбання цивілізованого суспільства. Продовжується пошук нових шляхів, технологій, форм і методів у вирішенні проблеми збереження й зміцнення здоров'я учнів.

4. *Технологія розвивального навчання.* Педагогічний колектив КЗ «Полтавська загальноосвітня школа I-III ступенів № 38 Полтавської міської ради Полтавської області» (директорка Т. Веркалець), реалізуючи головну ідею Нової української школи – компетентнісне навчання, послуговується у своєму методичному арсеналі ефективними освітніми технологіями: технологією інтерактивного, особистісно зорієнтованого, проблемного навчання, ігровою технологією, технологією проєктів.

Дієвою методичною родзинкою у закладі є успішне впровадження технології розвивального навчання в школі I ступеня. Метою даної системи є виховання особистості як суб'єкта життєдіяльності, тобто дитина поступово за час навчання в молодших класах набуває вміння вчитись. Учень стає дослідником-творцем, бо всі правила й закони вибудовуються ним власноруч.

Основними принципами розвивального навчання (РН) є:

- керування розвитком – надання дітям універсальної можливості оволодівати інтелектуальним досвідом і творчим потенціалом людства;
- «сходження» від абстрактного до конкретного;
- дослідження й пошуку – знання не даються учням у готовому вигляді;
- постановки навчального завдання – кожне наступне поняття не виникає для дітей випадково;
- моделювання – через модель виявляються загальні способи розв'язання різних завдань;
- відповідності змісту й форми – зміст навчання реалізується через діалогово-дискусійні форми та спільну діяльність учителя і класу.

Дану технологію майстерно апробують у школі I ступеня О. Бухарова, О. Моргун, Т. Нефедьєва, Н. Лозовська, Ю. Богатиренко. Учителі, які працюють у класах за системою РН уміло застосовують методи, що викликають найбільший інтерес у школярів: проблемні, дослідницькі; приділяють якомога більше уваги розвитку вміння висловлювати думки, навчають самостійно здобувати знання, користуватися словниками, довідковою літературою, проявляти зацікав-

леність, бути дослідниками, творцями. Більшість вихованців, які навчаються в класах РН, успішні в навчанні. Вони – активні учасники МАН, творчих конкурсів, предметних олімпіад. Спілкування між учнями, яке виникає в освітній діяльності, продовжується і в позаурочний час. Діти готують свята разом із батьками, активно шукають нові засоби підтвердження своєї суспільної цінності, нові форми спільної діяльності. Значно зростає стійкість навчально-пізнавальних інтересів дітей: вони проявляються не лише у специфічних навчальних ситуаціях, але й за їх межами, стимулюючи учнів до самостійного розширення і поглиблення своїх знань.

Крім того, представимо практичну реалізацію новаторських ідей учителів.

Використання *нейропедагогіки* як нового погляду на освіту дозволяє педагогам Н. Саражі, Н. Пензіній, Ю. Литвиненко, О. Спасьоновій, Н. Моргуновій, Н. Гордієнко, О. Халюзі, О. Варченко, В. Карабут, Н. Дендебері КЗ «Полтавська спеціальна загальноосвітня школа №39» (директорка Н. Саража) підвищувати ефективність навчання дітей з особливими освітніми потребами, розвивати міжпівкульну взаємодію та синхронізувати роботу півкуль головного мозку здобувачів освіти, що сприяє активізації їхньої розумової діяльності. Кінезіологічні ігри та вправи, нейродинамічна гімнастика, дзеркальне малювання, вправи на балансуючих дошках Белгау, Су-джок терапія, нейроскакалка, дошка нянька-сова, нейролінгвістичне програмування – методи нейропедагогіки, які значно підвищують ефективність корекційної роботи і дозволяють у короткостроковій перспективі досягти помітних результатів і поліпшенні мовлення, поведінки дитини та в навчанні.

Одним із завдань у роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку є оптимізація розвитку мовлення у немовленнєвих дітей. Логопедка Ю. Литвиненко з метою пошуку та активізації компенсаторних зон розвитку дитини використовує *методику ТАН-Содерберга*, яка спрямована на надання дитині додаткових можливостей в оволодінні мовленнєвою діяльністю. Досвід використання цієї методики педагог узагальнила в посібнику «Починаю говорити».

Із метою підвищення якості освіти, кращого засвоєння навчального матеріалу, підвищення мотивації та зацікавленості учнів в освітньому процесі вчителі М. Стогній, Н. Пензіна, О. Дудник використовують *інноваційні технології, цифрові освітні ресурси*, серед яких LearningApps, QR Coder, Word Art, Matific, GeoGebra, Padlet, Quiver.

При навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями важливим є забезпечення емоційно-психологічного комфорту на уроці, корекція пізнавальних процесів та емоційно-вольової сфери, які реалізуються використанням в освітній діяльності *естетотерапії*. Такі методи, як музикотерапія, кольоротерапія, мандалотерапія, лялькотерапія, казкотерапія, пісокотерапія, кінезітерапія активно використовують у роботі педагоги закладу. Впровадження

естетотерапевтичних методів сприяє виробленню вміння ефективно брати участь у спільній діяльності і впливати на неї; формує й розвиває навички самоорганізації та рефлексії; продукує стійку внутрішню мотивацію до розвитку своїх знань, умінь і навичок.

Н. Шамшева – учителька математики, учитель-методист, заступниця директора з наукової роботи ліцею №6 «Лідер» Полтавської міської ради». Це сучасний висококваліфікований учитель-новатор, який втілює інноваційні технології в освітній процес із високою результативністю. У творчій майстерні вчителя-практика – найефективніші методи, форми і прийоми роботи. Педагог має самобутній неповторний почерк, високий рівень знань із теорії і методики викладання, працює над методичною проблемою «Компетентнісний підхід у викладанні математики», працює над створенням дидактичних матеріалів, готуючи картки для самостійних і контрольних робіт, тестові завдання для проведення тематичного контролю.

Під її керівництвом заклад освіти протягом останніх років має досить високі результати в роботі з обдарованою молоддю. У 2018/2019 н. р. школярі посіли 46 призових місць на міських предметних олімпіадах, а на 2 етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН – 24. У 2019/2020 н. р. повторили результат: 46 та 18 призових місць відповідно. У 2020/2021 н. р. вихованець ліцею Назарій Калинович переміг на 4 етапі конкурсу-захисту МАН і презентував свою роботу на міжнародному рівні.

Н. Шамшева тісно співпрацює з кафедрою математики та фізики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, кафедрою загальнотехнічних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, охоче ділиться досвідом зі студентами та молодими спеціалістами (протягом кількох років керувала міською «Школою молодого вчителя»).

С. Білоброва – учителька трудового навчання та технологій, учителька-методистка КЗ «Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 27 Полтавської міської ради Полтавської області», використовує методику *застосування сучасних технічних засобів для демонстрації прийомів роботи в реальному часі*, що передбачає застосування вебкамери, смартфона та графічного планшета для демонстрації прийомів роботи на уроках у реальному часі. Це має значні переваги, а саме:

- режим реального часу;
- мобільність;
- не потребує додаткового часу для підготовки вчителя;
- демонстрація прийомів роботи, якими володіє вчитель та якими повинні володіти учні;
- зручність, не потребує наявності традиційної дошки;
- макрозбільшення дрібних деталей схем, діаграм, креслення, геометричних фігур, малюнків, прийомів роботи при виконанні ручної праці;
- інформація, що демонструється, не обмежується розміром дошки, а потребує лише аркуша паперу.

Методика націлена на розвиток ключових компетентностей, у першу чергу, інформаційно-цифрової, математичної, комунікативної, що є дуже актуальним у розрізі втілення реформ шкільної освіти Нової української школи.

Дана методика апробована на семінарах міського та обласного рівня, засіданнях обласних СДГ, майстер-класах для вчителів трудового навчання.

Учителі інформатики КЗ «Полтавський міський багато-профільний ліцей № 1 ім. І. П. Котляревського Полтавської міської ради Полтавської області» О. Ільченко, С. Суворова та В. Стебельська поєднують у своїй роботі різні методи, прийоми та інноваційні технології, а саме:

✓ *Технологія індивідуалізації процесу навчання*, прикладом якої є проєктний метод. Результатом такої роботи є:

- участь й отримання вагомих результатів у Всеукраїнському конкурсі з ІТ проєктів та кіберспорту серед молоді віком до 19 років –ITALENT;
- Всеукраїнський конкурс «Аналіз даних» від it:olymp (інтернет-олімпіади з інформаційних технологій);
- Всеукраїнський фестиваль соціальної реклами «Feel the World»;
- Всеукраїнський конкурс фото- та відеоробіт «Безпечна країна»;
- обласна Інтернет-олімпіада з інформатики.

✓ *Мультимедійні технології (медіадидактика)*, які пов'язані зі створенням мультимедіа-продуктів: електронних книг, буктрейлерів. Розроблені електронні посібники для підтримки навчання з комп'ютерної графіки, методичні рекомендації «Основні об'єкти роботи та динамічні об'єкти в редакторі 3D графіки», «Сучасна мова програмування Java Script. Класичні алгоритми».

✓ *Хмарні технології (мережеві технології)*. Створено YouTube-канал МО вчителів інформатики КЗ «Полтавський міський багато-профільний ліцей № 1 імені І. П. Котляревського» <https://www.youtube.com/channel/UC0EWtJSAIAAUqEDnesfvLAW/about>

В. Ковалевська – учителька математики ліцею №17 «Інтелект» Полтавської міської ради. Вона є тренеркою з актуальних питань розвитку математичної освіти для вчителів Полтавської області, спікеркою конференції «Громадсько-активні школи з питання розбудови та розвитку освіти», Програми підвищення кваліфікації «Математика і культура суспільства: сучасні виклики до компетентності вчителя», а також активною учасницею спеціальної дослідної групи «Індивідуальна освітня траєкторія в сучасній школі».

Вона ділиться досвідом на сторінках фахових друкованих видань, зокрема журналу «Математика в школах України», авторські матеріали педагога додано до бібліотеки методичного освітнього порталу «На Урок».

Учні В. Ковалевської стали учасниками VII Полтавської обласної науково-практичної конференції «Пізнання історичної минувшини в іменах – підґрунтя освіти нації» (2019 р.), турніру «Математичний олімп» у селищі Ново-Кочубеїв-

ка, де посіли 1 місце. На Міжнародному математичному конкурсі «Caribou» вибороли 1 місце у світі та увійшли до сотні кращих знавців математики серед учнів 7–8 класів, є членами Малої академії наук України. На міському етапі конкурсу-захисту у 2018 р. її учень посів 2 місце, у 2019 р. – виборов 1 місце та став учасником обласного етапу.

У 2021 р. В. Ковалевська ввійшла до трійки найкращих учителів математики України – у Всеукраїнському конкурсі «Учитель року – 2021» у номінації «Математика» виборола призове III місце у фінальному етапі.

Номінована як творча, креативна, ініціативна учителька від закладу загальної середньої освіти для визнання на Міжнародному проєкті «Global Teacher Prize Ukraine». Разом з учнями започаткувала і веде математичний журнал на Youtube-каналі, ділиться власними напрацюваннями з колегами області й України, виступала як спікерка на міні-EdCamp Poltava 2021 р.

Висновки з даного дослідження. Оскільки процес реформування освітньої системи триває, то відповідно потребують дослідження й унормування питання діяльності професійних спільнот педагогічних працівників, зокрема щодо неперервної освіти.

Список використаних джерел

1. Андрощук І. М., Каменчук Т. Д., Карандій В. А., Кипиченко Н. С., Косенчук О. Г., Софій Н. З., Федоренко О. Ф., Чернікова Л. А. Супровід діяльності центрів професійного розвитку педагогічних працівників: керівництво для тренерів : навч.-метод. посіб. Київ, 2021. 132 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/posibnik_1_czpr-pp_sajt.pdf
2. Головіна О. Нове життя науково-методичних кабінетів. Що думають освітяни про центри профрозвитку. URL: <https://nus.org.ua/articles/nove-zhyttya-naukovo-metodychnyh-kabinetiv-shho-dumayut-osvityany-pro-tsentry-profrozvytku/>
3. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 31. Ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
5. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

6. Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF#Text>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

References

1. Androshchuk, I. M., Kamenshchuk, T. D., Karandii, V. A., Kypychenko, N. S., Kosenchuk, O. H., Sofii, N. Z., Fedorenko, O. F., & Chernikova, L. A. (2021). *Suprovid diialnosti tsestriv profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv: kerivnyctvo dlia treneriv [Supporting the activities of centers for professional development of teachers: a guide for coaches]: navch.-metod. posib.* Kyiv. Retrieved from https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/posibnik_1_czpr-pp_sajt.pdf [in Ukrainian].
2. Holovina, O. *Nove zhyttia naukovo-metodychnyh kabinetiv. Shcho dumaiut osvityanyi pro tsentry profrozvytku [New life of scientific and methodical offices. What do educators think about vocational development centers]*. Retrieved from <https://nus.org.ua/articles/nove-zhyttya-naukovo-metodychnyh-kabinetiv-shho-dumayut-osvityany-pro-tsentry-profrozvytku/> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine "On Education"]. (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) [Information of the Verkhovna Rada (VVR)]*, 38-39, 380. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu» [Law of Ukraine "On complete general secondary education"]. (2020). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) [Information of the Verkhovna Rada (VVR)]*, 31, 226. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].
5. *Kontseptsiiia reformuvannia mistvevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini [The concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
6. *Polozhennia pro tsentr profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv [Regulations on the center of professional development of pedagogical workers]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
7. *Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku [On approval of the Concept for the implementation of state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School" for the period up to 2029]*. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 roku № 988-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 18.10.2021